

T.B.M.M.

(S. Sayısı: 948)

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Bursa Milletvekili Faruk Çelik ile Bursa Milletvekili Sedat Kızılcıklı'nın; Büyükşehir Belediyesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/436)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Büyükşehir Belediyesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Faruk Çelik
Bursa

Sedat Kızılcıklı
Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ak Parti Grup Başkanvekili ve Bursa Milletvekili Faruk Çelik ile Bursa Milletvekili Sedat Kızılcıklı tarafından verilen (2/436) Büyükşehir Belediyesi Kanununda değişiklik yapılmasına dair vermiş oldukları Kanun Teklifini aşağıda imzaları bulunan biz Bursa Milletvekilleri olarak destekliyoruz ve katılıyoruz.

Saygılarımızla.

Mehmet Altan Karapaşaoğlu

Bursa

Şevket Orhan

Bursa

Abdulgözülpas Alıp

Bursa

Niyazi Pakyürek

Bursa

Mehmet Emin Tutan

Bursa

Zafer Hidiroğlu

Bursa

Mustafa Dünder

Bursa

Faruk Anbarcıoğlu

Bursa

GENEL GEREKÇE

10.7.2004 tarihinde kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 2 nci maddesi büyükşehir belediyesinin sınırlarını düzenlemektedir.

Aynı maddenin dördüncü fıkrası, büyükşehir belediyesi kapsamına alınan ilçelerin mülkî sınırları içinde kalan belediye ve köyler ile, büyükşehir belediyesi kapsamına alınan belediyelerin mücavir alan sınırları içerisinde bulunan köylerden; belirtilen mesafelerin dışında kalan belediye ve köyler, Büyükşehir Belediyesi Kanununun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde belediye meclisi veya köy ihtiyar heyetinin talebi üzerine büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakan-

lığının onayı ile başka bir işleme gerek kalmaksızın büyükşehir belediye sınırları içine alınabileceğini, bu köylerin mahalle olarak hangi ilçe veya ilk kademe belediyesine katılacaklarının aynı meclis kararında gösterileceğini düzenlemektedir.

İlçe merkezi büyükşehir sınırları içine giren yerlerde bu ilçeye bağlı köylerin de belediye sınırları içine alınması yönetim bütünlüğü bakımından gereklidir. Bu köylere hizmetlerin götürülmesi bakımından da olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Getirilen bu teklif ile sınır karışıklıkları önlenmekte ve hizmetlerin yürütülmesi açısından yetki karmaşasının önüne geçilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Bu madde ile; İlçe merkezi büyükşehir sınırları içine giren yerlerde bu ilçeye bağlı köylerin de belediye sınırları içine alınması ve böylece yönetim bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 2.- Yürürlük maddesidir.

Madde 3.- Yürütme maddesidir.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No.: 2/436

17.6.2005

Karar No.: 19

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca 27.4.2005 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Bursa Milletvekili Faruk Çelik ile Bursa Milletvekili Sedat Kızılcıklı'nın, Büyükşehir Belediyesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", Komisyonumuzun 5.5.2005 tarihli 13 üncü toplantısında, olgunlaştırılması amacıyla oluşturulan bir alt komisyonu havale edilmiştir. Alt Komisyon üyeliklerine seçilen, Adana Milletvekili Ali Küçükaydın, Ankara Milletvekili Nur Doğan Topaloğlu, Bursa Milletvekili Şevket Orhan, Eskişehir Milletvekili Muharrem Tozçöken, İstanbul Milletvekili Sıdıka Sarıbekir ve İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü, Ankara Milletvekili Nur Doğan Topaloğlu'nu alt komisyon başkanlığına seçerek çalışmalarına başlamıştır. Alt Komisyon, İçişleri Bakanlığı, Erzurum, Adana ve Ankara Büyükşehir belediyeleri ile Türk Belediyeler Birliği toplantılarına davet etmiş ve gelen yazılı görüşleri de dikkate alarak 15.6.2005 tarihinde Teklifi karara bağlamış ve raporunu Komisyonumuza sunmuştur. Komisyonumuz 16.6.2005 tarihli 19 uncu toplantısında İçişleri ve Adalet bakanlıkları ile Türk Belediyeler Birliği temsilcileri ve Teklif sahiplerinin de katılımıyla Alt Komisyon metnini esas alarak Teklifi inceleyip görüşmüştür.

Teklif ile 5216 sayılı Kanun gereğince;

1. Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçelerin büyükşehir belediyesi sınırlarına girmeyen belediye ve köylerinin büyükşehir sınırları içine alınması,

2. İlçe merkezi büyükşehir belediyesi sınırlarına girmediği halde, bu ilçenin büyükşehir belediye sınırlarına giren belediye ve köylerinin büyükşehir belediye sınırları dışına çıkarılması, Hüküm altına alınmaktadır.

Bilindiği gibi 5216 sayılı Kanun hükümlerine göre mevcut büyükşehir belediyelerinin sınırları konusunda iki ölçüt getirilmiştir:

A. Mülki sınır ölçütü: İstanbul ve Kocaeli için il mülki sınırı aynı zamanda büyükşehir belediye sınırıdır.

B. Nüfus ve çap ölçütü: Mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülki sınırları içinde kalmak şartıyla,

1. Nüfusu birmilyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı yirmi kilometre,

2. Nüfusu birmilyondan ikimilyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı otuz kilometre,

3. Nüfusu ikimilyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı elli kilometre,

Olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırıdır.

5216 sayılı Kanunun aynı maddesinin dördüncü fıkrasında, hizmet bütünlüğünün bozulmaması için ilçe merkezi, belirtilen sınırlar içine girmesine rağmen bu ilçelerin büyükşehir belediyesi sınırları dışında kalan belediye ve köylerinin büyükşehir belediyesi sınırları içine alınmasına olanak tanınmaktadır. Buna göre, bu belediye ve köyler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde belediye meclisi veya köy ihtiyar heyetinin talebi üzerine büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile başka bir işleme gerek kalmaksızın büyükşehir belediye sınırları içine alınabilecektir.

Ancak belirtilen süre dolmuş olmasına rağmen, başvuru yapılmadığından kimi belediye ve köyler halen büyükşehir dışındadır ve bu da büyükşehir belediyelerinin hizmet bütünlüğünü olumsuz etkilemektedir. Teklif bu olumsuzluğu gidermeye çalışmaktadır.

Teklifin tümünün görüşülmesi sırasında lehinde ve aleyhinde olmak üzere iki görüş ortaya çıkmıştır:

1. Teklifin Lehindeki Görüşler

Büyükşehir belediye sınırlarının yarıçapa göre belirlenmiş olması coğrafi yapıyı dikkate almayan ve dolayısıyla coğrafi bütünlüğü bozan bir sonuç doğurmuştur. Dolayısıyla büyükşehir sınırlarında, mevcut coğrafi yapıyı dikkate alan ayarlamalar yapmak zorunludur. Bunun için de ilçe merkezinin büyükşehir sınırlarına girmesi halinde, sınırlar içine girmeyen belediye ve köyleri de sınırlar içine almak zorunludur. Bu konuda herhangi bir karar vermeye gerek bulunmamalıdır. Çünkü önemli olan hizmetlerin en etkin, kaliteli ve verimli şekilde sunumudur. Bölünmüşlük bu sunumu olanaksızlaştırmaktadır. Öte yandan aynı ilçenin belediye ve köylerinin farklı sınırlar içinde olması nedeniyle aldıkları hizmetlerin farklılaşması doğru değildir. Aynı mantıkla ilçe merkezi dışarıda kaldığı halde büyükşehir sınırlarına giren belediye ve köylerin büyükşehirde dahil olması doğru değildir. Büyükşehir sınırları içine giren bu belediye ve köylerde vatandaşların ilçe merkezi ile büyükşehir arasında bölünmesi söz konusu olacaktır. Vatandaşlar belediye hizmetleri için büyükşehirde, diğer hizmetler için ilçe merkezine gideceklerdir. Dolayısıyla sınırdaki ilçelerle ilgili olarak ilçe merkezinin bulunduğu yere göre işlem yapmak en doğru çözümdür.

2. Teklifin Aleyhindeki Görüşler

Kimi ilçelerin belediye ve köyleri ilçe merkezinden çok uzaktadır. Bu belediye ve köyleri zorunlu olarak büyükşehirde bağlamak, buraların hizmetlerden tümüyle mahrum kalmasına neden olacaktır. Çünkü büyükşehir belediyelerinin olanakları bugün için ve yakın bir gelecekte buralara hizmet götürmeye elverişli değildir. Dolayısıyla buraların tümüyle hizmetten yoksun kalması kaçınılmazdır. Öte yandan büyükşehir sınırları içine alınma nedeniyle, köy statüsünde olan yerlerde daha önce ödenmeyen vergi, resim ve harçların ödenmesi söz konusu olacaktır. Bu da hizmette artış olmamasına rağmen külfette artış anlamına gelecektir ki bunu hakkaniyetle bağdaştırmak olanaklı değildir.

Alt Komisyon bu görüşler doğrultusunda her iki görüşü de uzlaştıran bir çözüm üretmeye çalışmıştır. Bulunan çözüme göre, Teklifteki düzenleme benimsenmiş ancak belirtilen yerlerde büyükşehir sınırlarına girme ve sınırlardan çıkma bir usule bağlanmış ve bu usulün kullanılması için iki yıllık bir süre öngörülmüştür. Böylece yerel seçmenlerin iradesinin aksine olarak sınır değişikliğine izin verilmediği gibi büyükşehir sınırlarının sürekli muallakta kalması da önlenmiştir. Alt Komisyon büyükşehir sınırlarına girmek için belediye meclisi veya köy ihtiyar heyetinin talebi, büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının onayını gerekli görürken, büyükşehir belediyesi sınırlarından çıkmak için belediye meclisi veya mahalle ihtiyar heyetinin kararı, büyükşehir belediye meclisinin görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayını yeterli görmüştür. Bu konudaki ayırım, sınırlar içine alınırken, hizmet götüreceği olan büyükşehirin kararının aranması; sınırlar dışına çıkarken ise, hizmet sunma yükümü kalkacak olan büyükşehirin sadece görüşüne başvurulmasıdır.

Komisyonumuz, Alt Komisyon tarafından geliştirilen bu çözümü benimsemiştir. Ancak Komisyonumuzda merkezi büyükşehir sınırlarına girmeyen ilçelere bağlı belediye ve köylerin büyükşehirden çıkmaları halinde statülerinin ne olacağı konusunda tereddüt oluşmuştur. Bir görüşe göre, bu yerler, başka bir işleme gerek kalmaksızın eski köy ve belediye statüsüne geri döneceklerdir. Diğer bir görüşe göre eski statüye geri dönebilmek için buraların belediye ya da köy olarak yeniden kurulmaları gerekir. Çünkü halen büyükşehir sınırlarına girmiş olan bu yerlerin tüzel kişilikleri kalkmış durumdadır ve tüzel kişiliklerin yeniden kazanımı için yeniden kurulmaları

gerekir. Komisyonumuz, bu yerlerin başka bir işleme gerek kalmaksızın eski statülerine geri dönmelerini sağlamak için maddeye "eski statüleriyle" ibaresi eklemiştir. Komisyonumuz düzenlemenin 5216 sayılı Kanunda değişiklik öngörmesine rağmen 5216 sayılı Kanunun geçici maddesi olmadığını görerek, maddeyi bağımsız bir geçici madde olarak düzenlemiştir.

Komisyonumuzda verilmiş olan bir önerge 5216 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik öngörmektedir. Söz konusu fıkra hükmü şöyledir:

"Büyükşehir belediyesi sınırları içine katılan ilçe belediyeleri ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan belediyeler, büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesine dönüşür. Diğer belediyeler ile köylerin tüzel kişiliği kalkar. Tüzel kişiliği kalkan belediyelerin katılacağı ve köylerin mahalle olarak bağlanacağı belediyeler, Bakanlar Kurulu kararında belirtilir."

Bu hükme göre örneğin nüfusu 49.000 olan ve büyükşehir belediyesi sınırlarında kalan bir belediyenin tüzel kişiliği, büyükşehir belediyesi içine girmiş olmaktan dolayı, kalkacaktır. Oysa büyükşehir dışında nüfusu örneğin 3000 olan bir belediyenin tüzel kişiliği sürecektir. Dolayısıyla büyükşehir sınırları içine giren belediyelerle, sınırlar dışında kalan belediyeler arasında tüzel kişilik bakımından ciddi bir eşitsizlik bulunmaktadır. Söz konusu önerge bu eşitsizliği gidermekte ve belediyelerin tüzel kişiliklerini kaybetmelerinin önüne geçmektedir. Komisyonumuz görüşülmekte olan Teklifte çok yakından ilgili olduğunu düşünerek önergedeki düzenlemeyi Teklife yeni bir madde olarak eklemiştir. Önerge, Teklife 1 inci madde olarak eklenmiştir.

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Tevfik Ziyaeddin Akbulut</i>	<i>Ali Sezal</i>	<i>Şükrü Önder</i>
Tekirdağ	Kahramanmaraş	Yalova
Kâtip	Üye	Üye
<i>Sinan Özkan</i>	<i>Ali Küçükaydın</i>	Şevket Gürsoy
Kastamonu	Adana	Adıyaman
		(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Şevket Orhan</i>	<i>Ali Ayağ</i>	<i>Fuat Geçen</i>
Bursa	Edirne	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Recep Koral</i>	Sıdika Sarıbekir	Hakkı Ülkü
İstanbul	İstanbul	İzmir
	(İmzada bulunamadı)	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Seracettin Karayağız</i>	Nurettin Sözen	<i>Selami Uzun</i>
Muş	Sivas	Sivas
	(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye	Üye
Mehmet Kartal	<i>Mehmet Çiçek</i>	Nadir Saraç
Van	Yozgat	Zonguldak
(İmzada bulunamadı)		(İmzada bulunamadı)

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP
BAŞKANVEKİLİ BURSA MİLLETVEKİLİ
FARUK ÇELİK İLE BURSA MİLLET-
VEKİLİ SEDAT KIZILCIKLININ TEKLİFİ

**BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1.- 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Geçici 2 nci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci fıkra gereğince büyükşehir belediyesi kapsamına alınan ilçelerin mülki sınırları içinde kalan belediye ve köyler ile büyükşehir sınırları kapsamına alınan belediyelerin mücavir alan sınırları içerisinde kalan köyler bu mesafelerin dışında olsa dahi büyükşehir belediyesi sınırları içine alınır. Bu köylerin mahalle olarak hangi ilçe veya ilk kademe belediyesine katılacakları büyükşehir belediye meclisince belirlenir. Bağlı bulunduğu ilçe veya mücavir alanında bulunduğu belediyenin birinci fıkrada belirtilen mesafelerin dışında kalması halinde, bu ilçe ve belediyelerin büyükşehir sınırları içinde kalan köyleri büyükşehir belediye sınırları dışında bırakılır.”

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1.- 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Büyükşehir belediyesi sınırları içine katılan ilçe belediyeleri büyükşehir ilçe belediyesine diğer belediyeler ilk kademe belediyesine dönüşür. Köylerin tüzel kişiliği kalkar ve bunların mahalle olarak katılacağı belediyeler, Bakanlar Kurulu kararında belirtilir."

GEÇİCİ MADDE - 5216 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince büyükşehir belediyesi kapsamına alınan ilçelerin mülki sınırları içinde kalan, ancak aynı fıkrada belirtilen sınırlar dışında olan belediye ve köyler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde belediye meclisi veya köy ihtiyar heyetinin talebi üzerine büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile başka bir işleme gerek kalmaksızın büyükşehir belediye sınırları içine alınabilir. Bu köylerin mahalle olarak hangi ilçe veya ilk kademe belediyesine katılacakları aynı meclis kararında gösterilir.

5216 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince merkezleri büyükşehir belediyesi sınırları dışında kalan ilçelerin, büyükşehir belediye sınırları içine giren belediye ve köyleri, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde belediye meclisi veya mahalle ihtiyar heyetinin kararı ve büyükşehir belediye meclisinin görüşü üzerine İçişleri Bakanlığının onayı ile başka bir işleme gerek kalmaksızın, eski statüleriyle, büyükşehir belediye sınırları dışına çıkarılabilir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Bursa Milletvekili Faruk Çelik ile Bursa Milletvekili Sedat Kızılcıklı'nın Teklifi)

MADDE 2.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2.- Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3.- Teklifin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

